

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a z členov JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD., v právnej veci navrhovateľky: **A. V.**, bytom N., právne zastúpenej JUDr. P. K., advokátom v D., proti odporkyni: **Sociálna poisťovňa - ústredie**, Bratislava, Ul. 29. augusta č. 8, o invalidný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 42Sd/25/2009-86 zo dňa 26.4.2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 42Sd/25/2009-86 zo dňa 26.4.2010 **m e n í** tak, že rozhodnutie odporkyne 2 č. X. zo dňa 15.2.2010 **z r u š u j e a v e c j e j v r a c i a** na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 42Sd/25/2009-86 zo dňa 26.4.2010 v časti, v ktorej potvrdil rozhodnutie odporkyne 1 č. X. zo dňa 15.2.2010 **p o t v r d z u j e**.

Navrhovateľke sa náhrada trov konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Trnave napadnutým rozsudkom uvedeným vo výroku tohto rozhodnutia potvrdil rozhodnutia 1 a 2 č. X. zo dňa 15.2.2010, ktorými odporkyňa najprv zrušila svoje pôvodné rozhodnutie zo dňa 23.2.2009 o zamietnutí žiadosti o priznanie invalidného dôchodku a podľa § 70 ods. 1 a § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon“) zamietla žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok, pretože nezískala potrebný počet rokov dôchodkového poistenia podľa § 72 ods. 1 písm. a/ zákona. O trovách konania rozhodol tak, že ich náhradu navrhovateľke nepriznal.

Krajský súd tak rozhodol potom, čo dospel k záveru, že zdravotný stav navrhovateľky bol posúdený správne a keďže vzhľadom na deň vzniku invalidity, ktorý bol určený na 23.11.2009 (t. j. deň ortopedického vyšetrenia, ktoré jasne zdokladovalo zdravotný stav navrhovateľky a jednotlivé funkčné postihnutia pravej ruky, chrbtice a ľavej nohy) nedosiahla potrebný počet rokov dôchodkového poistenia, rozhodla odporkyňa v súlade so zákonom, keď žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok zamietla. Krajský súd zhodne s odporkyňou skonštatoval, že § 72 ods. 3 zákona nie je možné na navrhovateľku aplikovať, pretože toto ustanovenie sa týka len fyzickej osoby, ktorá sa stala invalidnou v období, v ktorom bola nezaopatreným dieťaťom. Dodal, že navrhovateľka pracovala od roku 1995 ako zdravotná sestra, potom bola dlhodobo nezamestnaná do roku 2007 a v čase konania o opravnom prostriedku bola na materskej dovolenke.

Proti rozsudku podala navrhovateľka včas odvolanie a žiadala ho zmeniť a rozhodnutie odporkyne zrušiť. Odporkyňa vytykala posúdenie jej zdravotného stavu, ktorého správnosť je podľa jej názoru spochybnená tým, že hoci posudkoví lekári vychádzali z rovnakých predpokladov, dospeli v posudkoch zo 4.2.2009 a z 27.1.2010 k rôznym záverom. Uviedla, že hoci napriek svojmu postihnutiu, pre ktoré nie je schopná základných úkonov, vykonávala istú dobu povolanie zdravotnej sestry, musela túto činnosť nakoniec ukončiť práve zo zdravotných dôvodov. Poukázala na to, že trpí celým radom ďalších ochorení, ktoré by mali navýšiť percentuálnu mieru jej pracovnej neschopnosti. Zdôrazňovala, že rozhodujúce zdravotné postihnutie má vrodenný charakter, čo jednoznačne vyplýva z jej zdravotnej dokumentácie a preto nesúhlasila s určením dňa vzniku invalidity (23.11.2009). Za neprípustný formalizmus označila tvrdenie súdu, podľa ktorého nemožno jej žiadosť posudzovať

a vyhovieť jej podľa zákona v znení účinnom od 1.1.2010 z dôvodu, že o dôchodok požiadala v roku 2009.

Odporkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky navrhla rozsudok krajského súdu potvrdiť ako vecne správny. Uviedla, že navrhovateľka až 30.11.2009 predložila súdu nové lekárskej správy, na základe ktorých bola navrhovateľka uznaná invalidnou so 60%-nou mierou poklesu pracovnej schopnosti. Deň vzniku invalidity bol určený podľa dňa ortopedického vyšetrenia, ktoré zdokladovalo zdravotný stav navrhovateľky. Nesúhlasila s tvrdením navrhovateľky, že posudkoví lekári sa nezaoberali jej ďalšími ochoreniami, pretože tieto sú uvedené v diagnostickom súhrne v časti II posudku a boli vyhodnotené ako posudkovo nezávažné a nepodmieňujúce zvýšenie percentuálnej miery. Dodala, že nárok navrhovateľky bol posudzovaný podľa zákona v znení účinnom do 31.12.2009, pretože žiadosť podľa navrhovateľka v roku 2009 a podľa tejto právnej úpravy nespĺňala podmienku potrebného počtu rokov. Podľa odporkyne sa na navrhovateľku nevzťahuje § 72 ods. 3 zákona, pretože za invalidnú bola uznaná až vo veku 38 rokov - od 23.11.2009. Námietku navrhovateľky o nezabezpečení tlmočníka z maďarského jazyka odporkyňa nepovažovala za relevantnú, pretože v konaní pred posudkovým lekárom o tlmočníka nepožiadala a sama aktívne vystupovala v slovenskom jazyku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s OSP v spojení s § 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky je dôvodné. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 17.mája 2011 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 OSP).

Podľa § 70 zákona podmienky nároku na invalidný dôchodok stanovuje zákon v ustanovení § 70 a nasl., podľa ktorých poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nespĺnil podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok (ods. 1).

Fyzická osoba má nárok na invalidný dôchodok aj vtedy, ak sa stala invalidnou v období, v ktorom je nezaopatreným dieťaťom a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt. Nárok na invalidný dôchodok tejto fyzickej osobe vzniká najskôr odo dňa dovŕšenia 18 rokov veku. Nárok na invalidný dôchodok má aj fyzická osoba, ktorá sa stala invalidnou počas doktorandského štúdia v dennej forme, nedovŕšila 26 rokov veku a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt (ods. 2).

Podľa § 71 ods. 1 zákona je poistenec invalidný, ak pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Podľa § 72 zákona počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok poistenca vo veku

- a) do 20 rokov je menej ako jeden rok,
- b) nad 20 rokov do 24 rokov je najmenej jeden rok,
- c) nad 24 rokov do 28 rokov je najmenej dva roky,
- d) nad 28 rokov do 34 rokov je najmenej päť rokov,
- e) nad 34 rokov do 40 rokov je najmenej osem rokov,
- f) nad 40 rokov do 45 rokov je najmenej 10 rokov,
- g) nad 45 rokov je najmenej 15 rokov (ods. 1).

Počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok sa zisťuje z obdobia pred vznikom invalidity (ods. 2).

Poistencovi, ktorý sa stal invalidný v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, a **fyzickej osobe, ktorá sa stala invalidná v období, v ktorom je nezaopatrené dieťa** alebo doktorand v dennej forme štúdia a nedovŕšila 26 rokov veku, **sa podmienka počtu rokov dôchodkového poistenia uvedená v odseku 1 považuje za splnenú** (ods. 3)

Z pripojeného spisového materiálu odvolací súd zistil, že navrhovateľka požiadala dňa 3.2.2009 o invalidný dôchodok. Jej zdravotný stav bol posudzovaný posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky v Dunajskej Strede, dňa 4.2.2009, podľa záveru ktorého navrhovateľka nie je invalidná, pretože miera poklesu schopnosti vykonávať

zárobkovú činnosť je 20% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou; za rozhodujúce zdravotné postihnutie lekár považoval choroby podporného a pohybového aparátu (kap. XV, odd. G, pol. 6b prílohy č. 4 zákona). Lekár konštatoval, že u navrhovateľky je postihnutá pravá horná končatina, pričom ide o dominantnú ruku, s hypoplastickým svalstvom a s ľahko obmedzeným pohybom v ramennom zhybe a ide o stav s ľahkým funkčným postihnutím.

Odporkyňa rozhodnutím zo dňa 23.2.2009 zamietla podľa § 70 ods. 1 zákona žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok s odôvodnením, že navrhovateľka nie je invalidná.

Po podaní opravného prostriedku navrhovateľkou bol jej zdravotný stav posúdený posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne – ústredia so sídlom v Bratislave dňa 29.7.2009 s totožným záverom o tom, že navrhovateľka nie je invalidná, lebo miera poklesu jej schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je len 20% pri zhodne určenom rozhodujúcom zdravotnom postihnutí.

Na dožiadanie krajského súdu posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredia so sídlom v Bratislave, znovu posúdil zdravotný stav navrhovateľky dňa 27.1.2010. Pri zhodne určenom rozhodujúcom zdravotnom postihnutí, ktoré však bolo podradené pod inú položku (pol. 28b/), určil 60%-nú mieru poklesu schopnosti navrhovateľky vykonávať zárobkovú činnosť. Z celkového posudku vyplýva, že zdravotný stav navrhovateľky odôvodňuje uznanie invalidity a to dňom 23.11.2009, teda dňom lekárskeho vyšetrenia, ktoré zdokladovalo jej zdravotný stav a jednotlivé funkčné postihnutia pravej hornej končatiny, chrbtice a ľavej nohy. Podľa vyšetrenia má pravá ruka výrazne oslabenú úchopovú schopnosť, dlaň je menšia, prsty kratšie, celá končatina je menšia a jedná sa dominantnú hornú končatinu. Pridružené sekundárne ochorenia nepovažoval za posudkovo závažné, pretože skolióza je mierneho stupňa, skrátenie ľavej dolnej končatiny o 2 cm je dobre korigovateľné ortopedickou obuvou, asymetria hrudníka nedosahuje závažný stupeň poškodenia, neboli zdokladované žiadne komplikácie takéhoto vrodeného ochorenia v zmysle postihnutia pľúc, srdca, veľkých ciev, atď. Štítna žľaza má zachovalú funkciu, stav po periférnej obrne VII. hlavového nervu vpravo je bez závažných následkov a nie je diagnosticky doriešené. Podľa odporúčenia posudkového lekára môže navrhovateľka vykonávať prácu aj na pôvodnom pracovisku, bez fyzicky namáhavej práce.

Následne odporkyňa rozhodnutiami 1 a 2 zo dňa 15.2.2010 zrušila svoje pôvodne napadnuté rozhodnutie zo dňa 23.2.2009 o zamietnutí žiadosti o invalidný dôchodok a zamietla žiadosť z dôvodu nezískania potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia podľa § 72 ods. 1 písm. a/ zákona, pretože navrhovateľka získala len 2 roky a 144 dní, hoci pre vznik nároku na invalidný dôchodok bolo potrebné získať 5 rokov dôchodkového poistenia.

Podľa názoru odvolacieho súdu zdravotný stav navrhovateľky nebol najprv posúdený objektívne a jednoznačne. Skutočnosť, že totožné ochorenie podľa posudkových lekárov najprv nepodmieňovalo vznik invalidity u navrhovateľky a následne v posudku vyhotovenom na dožiadanie krajského súdu, pri zhodných diagnózach, bola určená 60%-ná mierka poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, jednoznačne spochybňovala objektívnosť vyhotovených posudkov. Svedčí tomu aj konštatovanie posudkového lekára v prvotnom posudku, podľa ktorého sa navrhovateľka môže uplatniť na trhu práce a to aj v jej pôvodnom zamestnaní, hoci z jej tvrdení, aj z predložených dokladov jednoznačne vyplýva, že povolanie zdravotnej sestry pre svoje zdravotné postihnutia vykonávať samostatne a dlhodobo nemohla, bola dlhodobo práceneschopná a nakoniec ukončila svoj pracovný pomer dohodou. Po odstránení rozporov medzi závermi posudkových lekárov sociálneho poistenia však možno konštatovať, že rozhodujúce ochorenie navrhovateľky má za následok pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou fyzickou osobou o 60%.

Spornou však ostala skutočnosť, kedy invalidita u navrhovateľky vznikla. Podľa odporkyne bol stanovený vznik invalidity ku 23.11.2009, avšak zo zdravotnej dokumentácie navrhovateľky je nesporné, že ochorenie, ktoré bolo určené ako rozhodujúce a invalidizujúce (ochorenie pravej hornej končatiny ako ruky dominantnej), je vrodené.

Určenie dňa vzniku invalidity až od 23.11.2009 posudkový lekár zdôvodnil tým, že v tento deň navrhovateľka podstúpila ortopedické vyšetrenie, ktoré zdokladovalo jej zdravotný stav a jednotlivé funkčné postihnutia. No z tohto nálezu podľa názoru odvolacieho súdu nevyplývajú iné skutočnosti ohľadne postihnutia pravej hornej končatiny navrhovateľky, aké sú zrejmé aj zo starších nálezov (menšia dľaň, kratšie prsty, oslabenú úchopovú schopnosť...). I v posudku zo dňa 27.1.2010 je pri kóde rozhodujúceho zdravotného postihnutia uvedené „kód MKCH-10: Q74“ – teda podľa medzinárodnej klasifikácie chorôb ide o „iné vrodené chyby končatiny“. Skutočnosť, že postihnutie hornej končatiny je vrodené,

nespochybňujú ani samotní posudkoví lekári, no podľa ich názoru, ako aj podľa názoru odporkyne vyslovenom vo vyjadrení k odvolaniu zo dňa 28.6.2010, sa navrhovateľka stala invalidnou až vo veku 38 rokov a preto sa na ňu ustanovenie § 72 ods. 3 zákona nevzťahuje.

Odvolačí súd sa s takýmto výkladom ustanovenia § 72 ods. 3 zákona nestotožňuje. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že podmienka počtu rokov dôchodkového poistenia uvedená v odseku 1 sa považuje za splnenú takej fyzickej osobe, ktorá sa stala invalidnou v období, v ktorom je nezaopatrené dieťa. Zákon pritom vyslovene hovorí o tom, že fyzická osoba sa stala invalidnou a nie že bola uznaná invalidnou v období, kedy bola ešte nezaopatreným dieťaťom. Je pritom nepochybné, že navrhovateľkino postihnutie je vrodené, čo vyplýva aj zo starších lekárskejších správ.

Najvyšší súd sa preto nestotožnil so skutkovými a právnymi závermi krajského súdu a má za to, že i odporkyňa pochybila, keď sa vo svojich napadnutých rozhodnutiach nevysporiadala s touto skutočnosťou tak, aby nevyvolávala akékoľvek pochybnosti o správnosti určenia dňa vzniku invalidity a prípadnej možnej aplikácie ustanovenia § 72 ods. 3 zákona.

Konanie a rozhodovanie súdu o opravnom prostriedku podanom proti rozhodnutiu odporkyne v dávkových veciach sociálneho poistenia je konaním o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia podľa V. časti OSP a nie je pokračovaním administratívneho konania. Nie je preto úlohou prvostupňového súdu dopĺňať vecnú či právnu argumentáciu rozhodnutia odporkyne a nie je jeho úlohou ani vykonávať dokazovanie na skutočnosti, ktorých zistenie je podmienkou zistenia skutočného stavu veci už v administratívnom konaní. Vzhľadom na uvedené nebolo dôvodné rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vrátiť vec na nové posúdenie súdu, ale odvolací súd dospel k záveru, že je dôvodné prvostupňové súdne rozhodnutie zmeniť tak, že rozhodnutie odporkyne č. 2 zo dňa 15.2.2010 zrušuje z dôvodov podľa § 250j ods. 2, písm. b/ a c/ OSP a vec jej vracia na nové konanie (§ 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 3 OSP).

Výrok rozsudku krajského súdu o potvrdení rozhodnutia č. 1 zo dňa 15.2.2010, ktorým odporkyňa zrušila pôvodne opravným prostriedkom navrhovateľky napadnuté rozhodnutie zo dňa 23.2.2009, odvolací súd podľa § 219 OSP ako vecne správny potvrdil.

Podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 OSP vzniklo úspešnej navrhovateľke právo na náhradu trov konania, no vzhľadom na to, že navrhovateľka si náhradu trov právneho zastúpenia v zákonnej lehote nevyčíslila (§ 151 ods. 1 OSP) a iné trovy konania zo spisu nevyplývali, súd jej náhradu trov konania v zmysle § 151 ods. 2 nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. mája 2011

JUDr. Igor Belko, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Ľubica Kavivanovová